EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 10.10.2024
COM(2024) 474 final

ANNEX 3

**LISA**

***järgmise dokumendi juurde:***

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE**

**Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine**

# III lisa. Meetmete rahastamiskõlblikkus taaste- ja vastupidavusrahastu raames – korduvate riiklike eelarvekulude asendamine

**Taaste- ja vastupidavusrahastu annab liikmesriikidele rahalist toetust, et nad saavutaksid oma taaste- ja vastupidavuskavades esitatud reformide ja investeeringute eesmärgid ja sihid**. Kõnealuse rahalise toetuse andmisel tuleb täita mitu rahastamiskõlblikkuse tingimust.

**Korduvad riiklikud eelarvekulud on liikmesriigi eelarvest tehtavad korduvad kulud**. Selliste kulude tüüpiline näide on igakuiselt tekkivad personalikulud.

**Üldjuhul on korduvate riiklike eelarvekulude asendamine taaste- ja vastupidavusrahastu toetusega küsitava Euroopa lisaväärtusega ning tekitab kahtlusi selliste kulude püsivuses pärast taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusaja lõppemist**. Sellegipoolest tuleb meeles pidada, et taaste- ja vastupidavusrahastu loodi konkreetses olukorras, nimelt COVID-19 pandeemia ajal, kui tehti kindlaks, et selliste kulude asendamiseks võib olla põhjust, näiteks et toetada haiglate personali suurendamist.

**Sellega seoses on taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 5 lõikes 1 sätestatud, et „[r]ahastust antav toetus ei asenda jooksvaid riiklikke eelarvekulusid, välja arvatud asjakohaselt põhjendatud juhtudel“.** Kõnealune säte keelab üldjuhul riiklike eelarvekulude asendamise taaste- ja vastupidavusrahastu toetusega, kuid lubab seda asjakohaselt põhjendatud juhtudel.

Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kõnealuse sätte kohaldamisel kasutatakse nelja kumulatiivset kriteeriumi:

1. Kas kavandatav meede hõlmab eelarvekulusid, mis on otseselt selle meetmega seotud?
2. Kui jah, siis kas need kulud on korduvad?
3. Kui jah, siis kas taaste- ja vastupidavusrahastu rahaline toetus asendab neid korduvaid kulusid?
4. Kui jah, siis kas ei ole tegemist asjakohaselt põhjendatud kasutusega?

Kui kõik neli nimetatud kriteeriumi on täidetud, ei ole kavandatav meede määruse artikli 5 lõikega 1 kooskõlas ja seega ei ole see taaste- ja vastupidavusrahastu toetuse saamise tingimustele vastav.

**Liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel kasutab komisjon neid nelja kriteeriumi, et määrata kindlaks meetmete rahastamiskõlblikkus ning taaste- ja**

**vastupidavuskava vastavus taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 5 lõikele 1**. Et oleks selge, kuidas komisjon on neid kriteeriume kohaldanud, selgitatakse iga kriteeriumi eraldi.

*Kas kavandatav meede hõlmab eelarvekulusid, mis on otseselt selle meetmega seotud?*

Võimalike rahastamiskõlbmatute meetmete kindlaksmääramisel kaalutakse esmalt, kas kavandatava meetme puhul tekib riiklikke eelarvekulusid, mis on otseselt selle meetmega seotud. Näiteks tuulegeneraatorite ehitamise meetme puhul on ehituskulusid, mis on otseselt seotud meetme rakendamisega. Seevastu õigusakti vastuvõtmise meede ei tähenda, et näiteks õigusakti eelnõu koostanud ametnike palgad tuleks automaatselt lugeda selle meetmega otseselt seotud riiklikeks eelarvekuludeks, eriti kui need kulud oleksid tekkinud sõltumata sellest, kas meede viiakse ellu või mitte.

Arvesse võetakse liikmesriigi deklareeritud kulud, mis on seotud kõnealuse meetmega, sest liikmesriik ei saa deklareerida kulusid, mida toetatakse taaste- ja vastupidavusrahastust, ja samal ajal arvata, et need ei ole otseselt seotud kavandatava meetmega.

*Kui jah, siis kas need kulud on korduvad?*

Kui meede hõlmab sellega otseselt seotud riiklikke eelarvekulusid, tuleb kaaluda, kas need kulud on korduvat laadi, mis tähendab, et need tekivad korduvalt. See korduvus tähendab, et kulu peab tekkima mitu korda ja teatava korrapärasusega (näiteks kord nädalas, kord kuus või kord aastas). Sellisteks korduvateks kuludeks võivad olla näiteks palgad, hoolduskulud või teenus- või liitumistasud.

Asjaolu, et liikmesriik on mingil ajal varem teinud taaste- ja vastupidavusrahastu meetme rakendamiseks ühekordseid kulutusi, mis seejärel korduvad, ei tähenda, et tegemist on korduvate kuludega. Näiteks kui liikmesriik on varem kandnud kulusid uuringute läbiviimiseks, ei takista see teda lisamast riikliku taaste- ja vastupidavuskava meetme raames uue uuringu hinnangulisi kulusid.

*Kui jah, siis kas taaste- ja vastupidavusrahastu rahaline toetus asendab neid korduvaid kulusid?*

Kui meede hõlmab sellega otseselt seotud riiklikke eelarvekulusid, mis on korduvat laadi, tuleb kaaluda, kas taaste- ja vastupidavusrahastu asendab neid kulusid.

Vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 18 lõike 4 punktile k peaksid liikmesriigid esitama taaste- ja vastupidavuskavaga hõlmatud reformide ja investeeringute hinnangulised kogukulud. Kui liikmesriik esitab oma riiklikus taaste- ja vastupidavuskavas

kõnealused kulud hinnanguliste kuludena, on ilmne, et taaste- ja vastupidavusrahastu toetaks neid kulusid rahaliselt ja asendaks seega korduvad riiklikud kulud.

See on asjakohane ainult nende meetmete puhul, mille kohta liikmesriigid esitasid hinnangulised kulud, kuna hinnangu andmiseks selle kohta, kas need kulud kujutavad endast korduvaid riiklikke kulusid, mida ei saa taaste- ja vastupidavusrahastust toetada, on vaja, et liikmesriigid esitaksid need kulud oma kava osana. Kui liikmesriik kõnealuse meetme hinnangulisi kulusid ei lisa, ei võeta sellise meetme lisamist taaste- ja vastupidavusrahastu raames liikmesriigile eraldatava rahalise toetuse arvutamisel arvesse, ja seega ei lisa liikmesriik hinnangulisi kulusid taaste- ja vastupidavusrahastu rahalise toetuse saamiseks. Sellega seoses ei ole taaste- ja vastupidavusrahastul võimalik asendada riiklikke eelarvekulusid, mis kantakse seoses kõnealuse meetmega (või meetme osaga, mis ei ole taaste- ja vastupidavusrahastuga hõlmatud), isegi kui need kulud on korduvad. Seda seetõttu, et asendamist ei ole toimunud.

### *Kui jah, siis kas ei ole tegemist asjakohaselt põhjendatud kasutusega?*

Kui meede hõlmab sellega otseselt seotud riiklikke eelarvekulusid, mis on korduvat laadi ja mida taaste- ja vastupidavusrahastu toetab rahaliselt, tuleb kaaluda, kas nende kulude asendamine rahastu toetusega on asjakohaselt põhjendatud ja seega taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 5 lõikes 1 sätestatud erandi kohaselt lubatud.

Määruses ei ole sätestatud täpseid kriteeriume selle kohta, mida tuleks pidada asjakohaselt põhjendatud juhtumiks. Komisjoni talitused on teatanud liikmesriikidele, et nad peavad selle kohaldamisel kasutama kolme kriteeriumi. Eelkõige tuleb hinnata, kas

(i) hinnanguline kulu on reformi/investeeringu lahutamatu osa;

(ii) see reform/investeering aitab saavutada vastavust taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artiklis 19 sätestatud hindamiskriteeriumidele ning

(iii) sellise reformi/investeeringu rahastamine tagatakse püsivalt ka pärast taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusaja lõppemist ja negatiivne mõju valitsemissektori eelarve tasakaalule on vaid ajutine.

Väljakujunenud tava põhjal võib teha mõned üldised järeldused selle kohta, mis võib olla asjakohaselt põhjendatud juhtum.

- Üldjuhul ei tohiks kuluprognoosis arvesse võtta nende avalike teenistujate hüvitamist, kes tegelevad haldusasutuses taaste- ja vastupidavusrahastuga hõlmatud reformide/investeeringute ettevalmistamise või rakendamisega. Asjakohaselt põhjendatud juhtudel (nt konkreetsete eriteadmiste vajadus või vajadus suurendada ajutiselt haldussuutlikkust) võib aga vajaduse korral arvesse võtta ka ajutiste töötajate kulusid taaste- ja vastupidavuskava rakendamise ajal.

- Rahastu eesmärke taotleva reformi või investeeringuga seotud avalike teenistujate koolituskulud võib katta, kui need on asjakohaselt põhjendatud ja kavas sisalduva reformi või investeeringuga täielikult integreeritud.
- Sotsiaalseid kulutusi, nagu värbamistoetused või üliõpilaste stipendiumid, võib taaste- ja vastupidavusrahastust rahastada juhul, kui kulud (või tulude puudujääk) on ühekordsed või oma olemuselt ajutised ja lõppevad taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusaja jooksul. Rahastamisel peab olema positiivne pikaajaline mõju, mis toetab rahastu eesmärke, ning selle mõju riigi rahandusele peaks olema ajaliselt piiratud.